

Museum Amstelland
Een vernieuwd museum in Amstelland!
Februari 2017

Inhoudsopgave

5	De uitnodiging
7	Een vernieuwd museum in Amstelland!
9	In het museum
11	Een verborgen parel
13	Het museum verbindt
17	Hoe realiseren we onze droom?
19	Een nieuwe presentatie Voor wie is het museum?
21	Communicatie Samenwerking als sleutel van succes
22	Exploitatie en organisatie
23	Investering verbouwing en inrichting
24	Colofon

Stap aan boord van de trekschuit en vaar mee van Amsterdam naar Ouderkerk

Van Amsterdam naar Ouderkerk

De uitnodiging

Meer dan 50 vrijwilligers hebben de ambitie om Museum Amstelland een nieuwe toekomst te geven. Een nieuwe presentatie in een verbouwd museum dat meer bezoekers trekt. Een museum dat op een educatieve wijze het verhaal van de omgeving vertelt en een groot draagvlak in de lokale gemeenschap heeft. Een museum dat in alle opzichten in het hart van Amstelland staat. Dit vernieuwde museum willen we realiseren met de steun van velen. Met de vrijwilligers die zich elke dag inzetten voor het museum. En wij vragen uw steun!

Voor u ligt een realistisch plan qua opzet, financiële investering en exploitatie en planning. Met een bijdrage van de gemeentes, de bedrijven, de fondsen en de inwoners van Amstelland zorgen wij ervoor dat we dit vernieuwde museum in 2018 kunnen openen.

Doet u mee?!

Jan Covert,
Voorzitter bestuur Museum Amstelland

Rembrandt

Ruysdael

1170

historisch

recreatie

waterbeheer

erfgoed

De Ronde Hoep

fietsroute

diaconiehuusjes

educatie

Beth Haim

Heeren van Aemstel

Stelling van Amsterdam

leskisten

natuurbeleving

museumwinkel

Amstelland

Pierre Cuypers

Sarphati

Buitenplaatsen

toerisme

samenwerking

beschermd dorpsgezicht

Spinoza

basisscholen

cultuurhistorie

Goudstikker

rijksmonument

1730

Tulpenburg

primair onderwijs

Vrijwilligers

film

Een vernieuwd museum in Amstelland!

De missie

Museum Amstelland is een actief museum dat als etalage fungeert voor het ontdekken van de omgeving en een ontmoetingsplek is. Inwoners van Amstelland komen met plezier naar het museum om meer te weten over de geschiedenis van het gebied waarin ze wonen en werken. Toeristen uit Amsterdam en omgeving gebruiken het museum als startpunt voor hun bezoek aan Ouderkerk aan de Amstel en de omgeving, zoals Duivendrecht en De Ronde Hoep met buurtschap de Waver. De rivier de Amstel is de rode draad in het verhaal van het museum en fungeert als verbindend element van plekken in de omgeving. Het museum haakt aan op de routes langs de Stelling van Amsterdam met de forten van Botshol en Waverveen, de beroemde restaurants langs de Amstel en de Amsteltuin waar wijn wordt gemaakt.

Het museum speelt een verbindende rol naar andere partijen, zoals de Historische Vereniging, de Joodse begraafplaats, de kerken en de buitenplaatsen. Het museum is de 'spin in het web' te midden van alle partijen die zich met het erfgoed in Amstelland bezighouden en dit willen uitdragen naar het publiek.

De droom

Museum Amstelland heeft een droom: een museum in Ouderkerk aan de Amstel dat verbouwd en heringericht is, gereed voor de toerist die de omgeving wil verkennen en een ontmoetingsplek voor de inwoner die veel meer van de geschiedenis van zijn eigen woonplaats wil weten en daar met zijn kinderen of kleinkinderen naar toe gaat. Een museum dat uitnodigt en prikkelt om verder te kijken en te ontdekken wat Amstelland te bieden heeft. Wat de bezoeker in het museum ziet, heeft altijd een relatie met wat hij ook in de omgeving kan zien en fungeert daarmee als startpunt van het ontdekken van de omgeving. De Amstel, het landschap en de bewoners zijn rode draden aan de hand waarvan het verhaal verteld wordt.

Het is ook een museum dat een gezonde financiële exploitatie heeft door voldoende bezoekers te trekken en een museum dat bedrijven en particuliere donateurs aan zich weet te binden. Een museum dat bijzondere projecten kan realiseren met ondersteuning van vermogens- en particuliere fondsen. Een museum dat bijdraagt aan de economische en sociale doelstellingen van de gemeente Ouder-Amstel en omliggende

gemeentes en aan een aantrekkelijke en levendige dorpskern van Ouderkerk aan de Amstel en de omgeving van Duivendrecht, Ronde Hoep en Waver.

**Ouderkerk
a/d Amstel**

In het museum

Het museumgebouw

In het hart van het dorp Ouderkerk, centraal tussen de oude protestantse kerk, de r.k. kerk van Cuypers en de kasteelheuvel van de Van Aemstels, staat een rijtje van zes diaconiehuusjes. Deze huisjes, in 1730 gebouwd door de protestantse Amstelkerk voor de armen van de gemeente, herbergen Museum Amstelland, het enige historische museum in de regio Amstelland.

De collectie

Het museum heeft een cultuurhistorische collectie die een beeld geeft van de geschiedenis van Ouder-Amstel. De verzameling bestaat uit onder meer historische prenten, topografische kaarten en schilderijen, gebruiksvoorwerpen waaronder Amstel porselein en vaandels.

Ouderkerk a/d. Amstel. Lieve J. Ik hoop Aantegelyste dat gij te Amstel: een
laet van hoofdlyen heeft en het verlyf adlaar. Het heel veel gader
daen. Ik ben met groot genegen te vuyde te gaderen, naar doeltiche van
t jaer is een angeltiche nabit heldt stullen. Gode te gaderen. Ik heb men
fig. N. C. de Graaf
met van juli naar Dalff. Adriaen Lina. gaderen val en geloot my kenard

Een verborgen parel

Amsterdam en Ouderkerk

Ouderkerk is de blauwdruk voor Amsterdam; langs de monding van de Amstel vestigden zich boeren, die sloten groeven dwars op de Amstel. De Allerheiligenvloed van 1170 heeft deze bewoning deels weggeslagen en vergrootte het IJ. Daarna vestigden de eerste handelaren zich in dit gebied en zij verdrongen steeds meer de boeren. Amsterdam had nog geen markt en was aangewezen op de dichtstbijzijnde plaats met marktrecht: Ouderkerk. Ook de afstand van Amsterdam tot het kerkelijke bestuurscentrum van Amstelland in Ouderkerk was aanzienlijk. Vandaar dat vanuit Ouderkerk een kapel werd gesticht, waaruit later de Oude Kerk van Amsterdam zou ontstaan.

Ouderkerk: een verborgen parel langs de Amstel

Ouderkerk aan de Amstel is een oase; hier kun je even ontsnappen aan de drukte van de grote stad. Het biedt inwoners uit de regio en Amsterdam vele mogelijkheden om wandelend, fietsend en per boot de omgeving te ontdekken en er te recreëren.

Rembrandt liet zich in de 17e eeuw voor zijn schilderijen, tekeningen en prenten inspireren door de karakteristieke omgeving van de Amstel en Ouderkerk.

Spinoza

Samuel Sarphati

Jaques Goudstikker

Het museum verbindt

Amstelland heeft een rijke geschiedenis die je in deze tijd op allerlei plekken in het landschap terugziet. De presentatie in het museum maakt de historische context zichtbaar van deze plekken en stimuleert de bezoekers om deze bijzondere erfgoedlocaties te gaan bezoeken.

De oudste Joodse begraafplaats van Nederland

Recht tegenover het museum ligt de begraafplaats Beth Haim (Huis des Levens) van de Portugees Israëlietische gemeente, waar sinds 1614 de Portugese Joden uit Amsterdam, tot op de dag van vandaag, werden begraven.

In 1614 wisten de Portugese Joden in Ouderkerk aan de Amstel een lap grond te kopen van schepen Jacob Backer. Het is in de loop der tijd verschillende malen

uitgebreid en er zijn ongeveer 28.000 mensen begraven. In de 17e, 18e en 19e eeuw werden de doden over de Amstel, vaak vanaf de imposante Portugese Synagoge in Amsterdam over ruim 11 kilometer naar hun laatste rustplaats gevaren.

De begraafplaats Beth Haim is wereldberoemd vanwege de bewerkte grafstenen. Het zijn deze grafstenen en monumenten die met elkaar het verhaal vertellen van de Portugese Joden en de omgeving waarin zij leefden. Er liggen tal van vermaarde Amsterdamse Portugese joden, onder wie de ouders van filosoof Baruch Spinoza (1632-1677) en de arts Samuel Sarphati (1813-1866), initiatiefnemer van de bouw van Het Paleis van Volksvlijt en het Amstel Hotel in Amsterdam en van onroerend goed handelaar Maup Caransa (1916-2009).

De Buitenplaatsen langs de Amstel

Amsterdammers die in vroegere tijden de stank van de stad wilden ontvluchten bouwden “buitens” tussen Amsterdam en Ouderkerk waarin men voornamelijk in de zomer gingen wonen. In totaal hebben 60 buitenplaatsen langs de Amstel gestaan, spiegels van de grachtenhuizen in Amsterdam, waarvan nog maar enkele bewaard zijn gebleven. Oostermeer en West-Amstel zijn prachtige voorbeelden van deze rijke buitenplaatsencultuur langs de Amstel. Nederlands bekendste kunsthandelaar Jacques Goudstikker woonde op landgoed Oostermeer totdat hij in 1940 moest vluchten voor de Duitsers. Op de plaats van het Lustoord Tulpenburg uit de 16e eeuw is onlangs een nieuw Tulpenburg gebouwd. Spinoza was een van de bewoners, in het midden van de 17e eeuw.

Het museum verbindt mensen en verhalen met plekken:
startpunt van het ontdekken van de omgeving

Droge voeten

Niets heeft Amstelland zo gevormd als de inpoldering. Fascinerend zijn de vele hoogteverschillen tussen de verschillende polders en tussen de polders en de waterniveau's van de Amstel, Bullewijk en Waver. Met name daar waar het waterniveau hoger ligt dan de polders waarin men werkt en woont. Niets vinden toeristen fascinerender dan de Hollandse strijd en de omgang met het water. Niet alleen het landschap is gevormd door die inpoldering maar het heeft ook een grote invloed gehad op de bevolkingsamenstelling. Vele namen hebben hun oorsprong uit de tijd van de vervening waarvoor men naar dit gebied verhuisde en er later bleef wonen.

Heeren van Aemstel

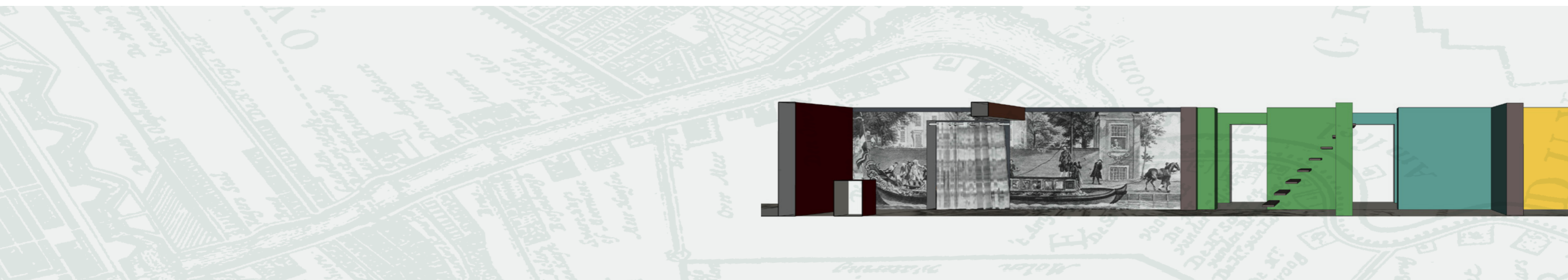
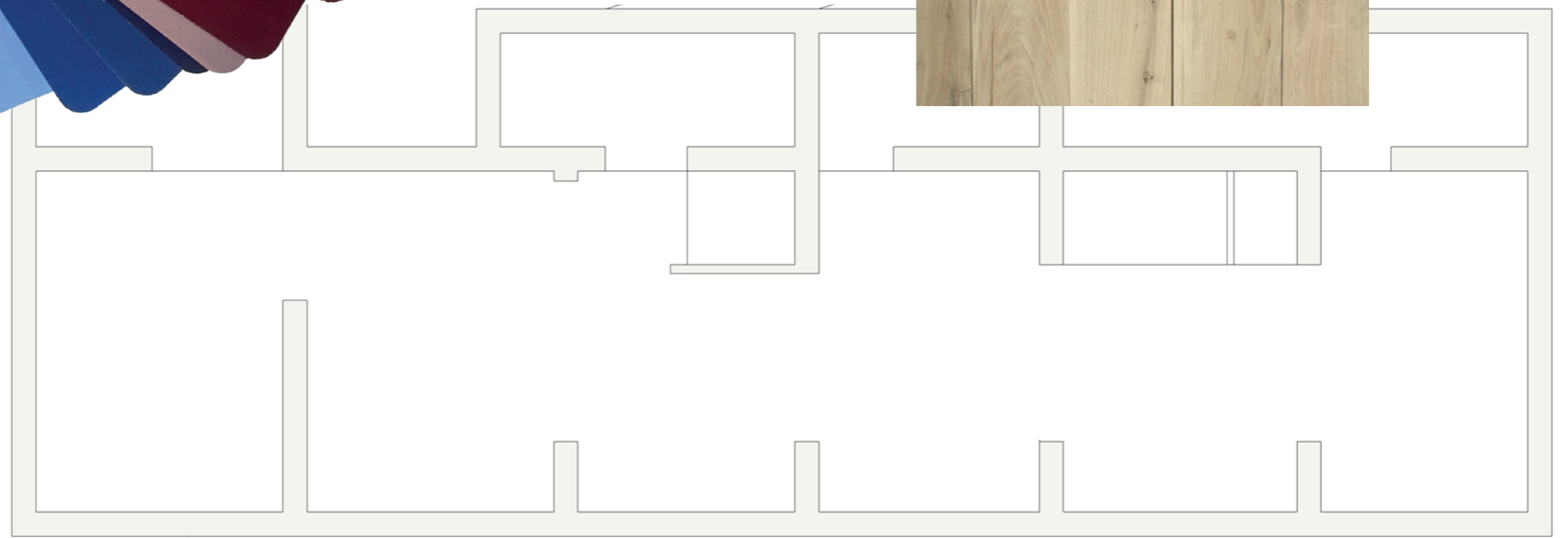
Ruim twee honderd jaar voordat er bebouwing was bij de uitstroom van de Amstel in de Zuiderzee, dus voordat er sprake was van Amsterdam, was Ouderkerk de plaats van waaruit het Amstelland werd bestuurd. De eerste bestuurder van dat gebied was Wolfgerus van Aemstel die het gebied regeerde in naam van de bisschop van Utrecht en later de graaf van Holland.

De Van Aemstels woonden in die tijd waarschijnlijk in een 'versterkt huis' op de tegenwoordige begraafplaats Beth Haim. Volgens de joodse traditie mag de grafurst niet verstoord worden op een begraafplaats. Radar- of ultrasoon archeologisch onderzoek zou de aanwezigheid van dit versterkte huis kunnen bewijzen.

De betrokkenheid bij de moord op Graaf Floris de V in 1296 luidde het einde in van het regeren van de Heeren van Aemstel over Amstelland.

Monumentenwaaier
historische kleuren

Hoe realiseren we onze droom?

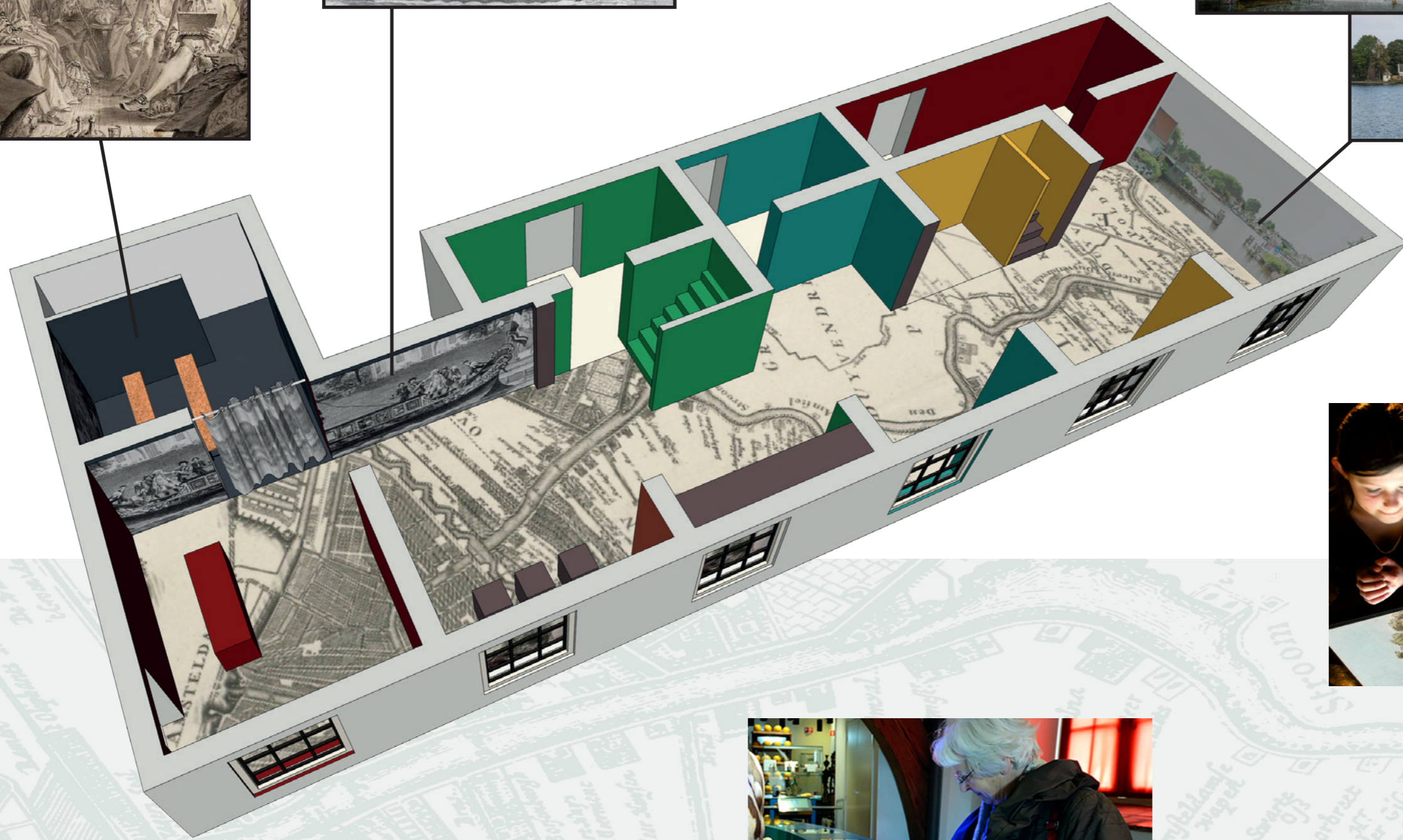
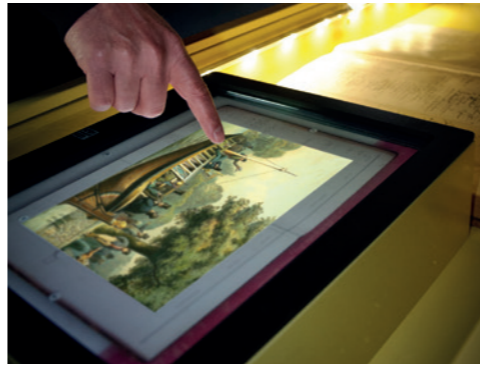
Renovatie van het museumgebouw

Het museum is sinds 1972 gehuisvest in de vijf voormalige diaconiehuusjes in het centrum van Ouderkerk aan de Amstel. Zij maken deel uit van het beschermde dorpsgezicht en staan op de rijksmonumentenlijst. Het pand wordt gehuurd van de Diaconie van de plaatselijke Protestantse Kerk Nederland.

Begin 2016 kon de voormalige wereldwinkel naast het museum betrokken worden bij het museum. Dit gaf het museum de mogelijkheid een ingang aan de straatzijde te realiseren en in deze ruimte een museumwinkel gecombineerd met entreebalie in te richten.

Om aan de huidige eisen van de museumbezoeker te voldoen en het verhaal over de omgeving aantrekkelijker te presenteren, is een renovatie van de ruimten in het gebouw noodzakelijk. Deze aanpassingen richten zich vooral op nieuwe toiletten en pantry voorziening, afwerking van vloeren en muren, vervanging elektriciteit etc. Daarnaast zal ook de eerste verdieping (waar depot- en vergaderruimten zijn gesitueerd) worden verbouwd.

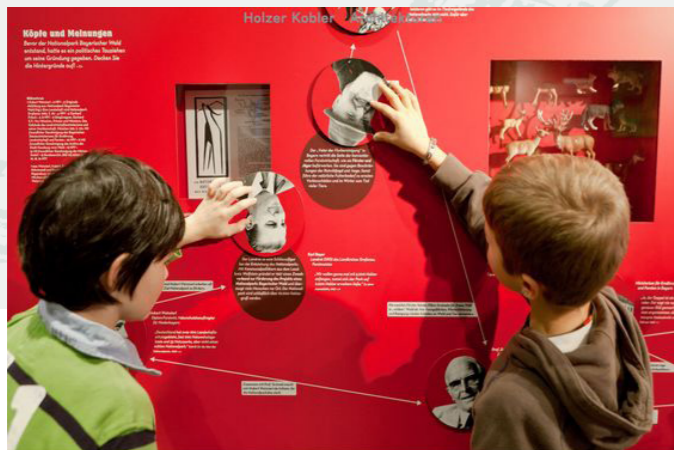

Een nieuwe presentatie

Bureau Tekst & Uitleg uit Haarlem is gevraagd om het tentoonstellingsconcept te ontwikkelen en een semipermanente presentatie in te richten. Met deze presentatie willen we de bezoeker op educatieve en evocatieve wijze meenemen door het erfgoed van Amstelland.

We stimuleren en enthousiasmeren de bezoekers om na een bezoek aan het museum de omgeving te verkennen: Een bezoek aan de Joodse begraafplaats aan de overkant van het museum, een vaartocht over de Amstel, de beroemde Urbanuskerk van Pierre Cuypers bekijken, de protestantse kerk uit 1775 of een terp waar al eeuwenlang een kerk heeft gestaan, wandelen door de polder of een fietstocht langs de Amstel en Ronde Hoep en een bezoek aan de kaasmakerij en molen. De prachtige restaurants en terrassen bieden de bezoekers aan Ouderkerk aan de Amstel de mogelijkheid om langer te verblijven en te genieten van de omgeving.

Voor wie is het museum?

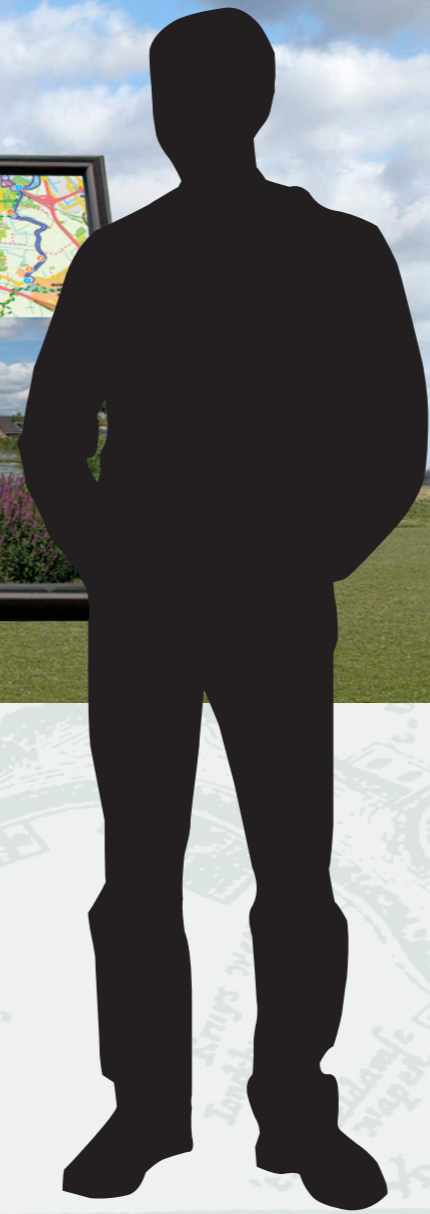
Het vernieuwde museum met de presentatie en activiteiten richt zich op de volgende publieksgroepen:

- Inwoners van Amstelland met een nadruk op de inwoners van de dorpskern Ouderkerk aan de Amstel die geïnteresseerd zijn in de omgeving, waarin ze wonen en waarin ze recreëren. De bezoekers komen ook naar de museumwinkel voor een streekproduct of cadeautje.
- Leerlingen van het primair onderwijs in Amstelland: het museum kan in een zogenaamd cultuurmenu worden opgenomen of met een educatief programma als onderdeel van het lesprogramma.
- Recreanten: fietsers, wandelaars en bootjesmensen. Dit zijn voornamelijk recreanten vanuit de regio, al komen de bootjesmensen uit het hele land.
- Buitenlandse toeristen: Amsterdam trekt miljoenen cultuurtoeristen per jaar. Amsterdam Marketing richt zich bewust op het spreiden van deze toeristen naar de regio.
- Nederlandse dagtoeristen: Ouderkerk aan de Amstel is vooral in trek bij toeristen van middelbare leeftijd en ouderen. Het museum is een aantrekkelijk onderdeel van een arrangement in de regio.

Het potentiële publiek zit vooral in de toename van het aantal buitenlandse toeristen. Het hop-on, hop-off bus arrangement tussen Amsterdam en (onder meer) Ouderkerk aan de Amstel zal tot een aanzienlijke vergroting van het aantal buitenlandse bezoekers aan het museum leiden.

De exploitatie van het museum zal grote voordelen hebben van het slagen van de zogenaamde Greenline en het initiatief voor de vaarverbinding tussen Amsterdam en Ouderkerk. Bovendien wordt een nieuw digitaal platform ontwikkeld waar alle activiteiten in Amstelland onder de aandacht komen.

Het museum ontving in 2015 ca.2000 bezoekers. De (voorzichtig ingeschatte) doelstelling is om het aantal bezoekers te vergroten naar tenminste 5.000 bezoekers in 2018 en tenminste 10.000 bezoekers in 2020.

Beth Haim

Fusce eget sagittis magna, id facilis ipsum. Nullam at erat elit. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Vivamus augue lorem, cursus sit amet felis sed, tincidunt posuere ipsum. Phasellus a eros ut turpis venenatis fringilla vitae ac sapien. Suspendisse rhoncus gravida lacus sed hendrerit. Maecenas tincidunt suscipit varius. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Sed pretium ac neque vel maximus. Curabitur eu imperdiet lacus. Fusce eget sagittis magna, id facilis ipsum. Nullam at erat elit.

Bezoek Historisch Museum Ouder-Amstel

Communicatie

Het genereren van free-publicity (persberichten, netwerken onderhouden, aanleveren van content en vermeldingen realiseren), pr-activiteiten en samenwerking met partijen uit de museale en toeristisch-recreatieve branche kunnen veel bezoekers opleveren. PR-acties die voor zichtbaarheid zorgen en publiek trekken zijn bijvoorbeeld (toegangs)acties voor omwonenden na de heropening, aanwezigheid op braderieën en markten, organiseren van activiteiten als lezingen, familiedagen, fiets- en wandelroutes etc. Het Toeristisch Platform Ouder-Amstel en Amsterdam Marketing zijn belangrijke samenwerkingspartijen hierin.

Middelen als een website en het gebruik van social media (facebook, twitter) hebben een spilfunctie in de communicatie en promotie. Het museum gaat hierop nog sterker inzetten. Ook de communicatie met de achterban (onder meer vrijwilligers, vrienden, donateurs, bedrijven) en het binden van deze groepen aan het museum vereisen een voortdurende communicatie om hen te informeren over de ontwikkelingen van het museum.

Samenwerking als sleutel van succes

Het museum verbindt zich met de verschillende groepen in de omgeving van het museum. Het museum treedt naar buiten toe en laat zich ook zien buiten de muren van het museum: Op de scholen, in de verzorgingshuizen, op de markt, tijdens culturele manifestaties, met historische wandeltochten. Mensen bezoeken het museum, maar het museum zoekt ook de mensen actief op.

Het museum vindt draagvlak in de lokale en regionale samenleving essentieel; vanaf 2017 is een nieuwe stichting opgericht 'Vrienden van Museum Amstelland' die het museum niet alleen financieel ondersteunt maar vooral een bijdrage levert aan de uitwisseling tussen de lokale gemeenschap en het museum.

Exploitatie en organisatie

Museum Amstelland is een vrijwilligersorganisatie. En dat zal ook na de verbouwing en herinrichting zo blijven. In de vernieuwde museumorganisatie wordt meer ruimte in budget vrijgemaakt om vrijwilligers te scholen. De waarde van de vrijwilligers voor de organisatie wordt hiermee vergroot. Tevens is ook het budget voor marketing en communicatie en sponsoring en fondsenwerving verhoogd, waarmee de ambitie van het museum op het gebied van draagvlakvergroting in de gemeenschap en een gezonde financiële organisatie wordt vergroot.

De verschillende inkomstenbronnen zijn realistisch ingeschat, waarbij de geschatte bezoekersaantallen aan de voorzichtige kant zijn, te weten 5.000 bezoekers in 2018 doorgroeïende naar 10.000 bezoekers in 2020.

Baten	2018	2019	2020
Entreegelden	15.000	22.500	30.000
Museumwinkel omzet	10.000	15.000	20.000
Donaties, sponsors/vrienden	24.500	32.250	36.750
Fondsen	10.000	15.000	15.000
Subsidie Gemeente Ouder-Amstel	22.500	22.500	22.500
Totaal baten	€82.000	€107.250	€124.250

Lasten (2018)

Personeel, organisatie en vrijwilligers	20.000
Huisvesting	23.000
Bedrijfsvoering	12.000
Tentoonstellingen en educatie	7.500
Behoud en beheer	4.500
Marketing en communicatie	7.500
Sponsoring en fondsenwerving	7.500
Totaal lasten	€ 82.000

Investering verbouwing en inrichting

De noodzakelijke investeringen voor verbouwing en inrichting worden gedekt uit verschillende inkomstenbronnen, waarbij we uitgaan van een publiek/private financiering. Voor de fondsenwerving is een fondsenwervingsplan opgesteld, op basis waarvan de verschillende doelgroepen worden benaderd.

Baten

Overheden	115.000
Fondsen	150.000
Bedrijven, organisaties	33.000
Particulieren	25.000

Totaal €323.000

Gespecificeerde dekking beschikbaar

Lasten

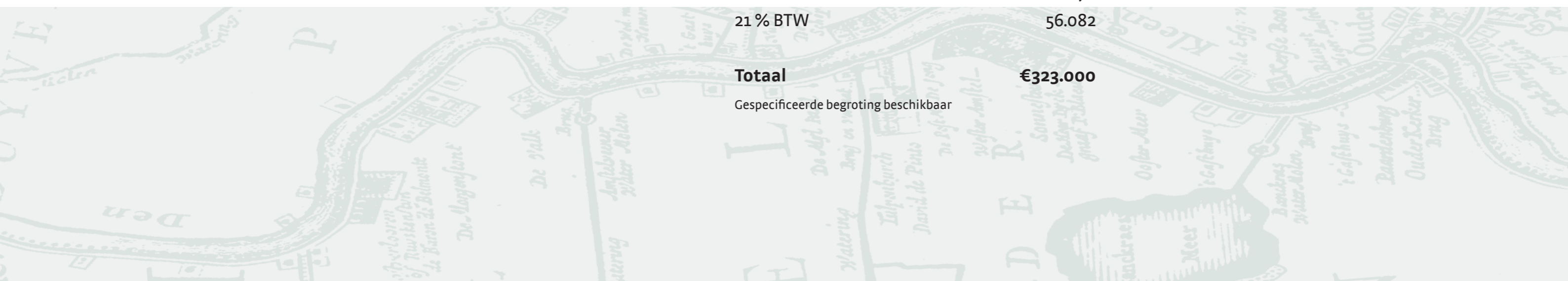
Bouwkundige aanpassingen	53.677
Inrichting en presentatie	183.295
Communicatie	15.000
Organisatie en advies	15.000

Subtotaal 266.872

21 % BTW 56.082

Totaal €323.000

Gespecificeerde begroting beschikbaar

Colofon

Opdrachtgever

Stichting Museum Amstelland
Kerkstraat 3-8, 1191 JB Ouderkerk aan de Amstel
020-4964365
histori@xs4all.nl

Bestuur

Jan Coevert	voorzitter
Ingrid van der Meer	secretaris
Ad van Fessem	bestuurslid
Henk van Keulen	bestuurslid

Tekst en advies

Birgitta Fijen Amsterdam

Vormgeving

Tekst en Uitleg Haarlem

Ouderkerk aan de Amstel, januari 2017

